

TRASA UNESCO A CESTOVNÍ RUCH

INFORMACE Z MEZINÁRODNÍHO WORKSHOPU V TELČI

Ve dnech 21. a 22. listopadu 2005 uspořádal Ústav územního rozvoje Brno ve spolupráci s městem Telč, Masarykovou univerzitou v Brně a Mezinárodní federací pro bydlení a plánování (IFHP) mezinárodní workshop na téma TRASA UNESCO A CESTOVNÍ RUCH.

Cestovní ruch u nás prošel a stále prochází velkými změnami. Nejvýznamnější změnou bylo pro mnohé lokality jejich vyhlášení památkami UNESCO. Potenciál těchto lokalit, zvýšení nároků na infrastrukturu cestovního ruchu a další změny, které toto vyhlášení vyvolalo, se staly důležitými tématy diskutovanými mnoha odborníky. Workshop v Telči se pokoušel hledat řešení alespoň některých problémů.

Workshop slavnostně zahájila **Ing. Alena Navrátilová**, ředitelka Ústavu územního rozvoje v Brně, a účastníky přivítali také starosta hostitelského města Telč **Mgr. Roman Fabeš** a garant workshopu **Ing. Jaromír Stejskal**.

Přednášky a prezentace byly řazeny do dvou tematických úseků. Omezením počtu účastníků workshopu byla zajištěna pracovní atmosféra, která přispívala k živým diskusím nad případovými studii.

První blok workshopu byl zaměřen na představení města Telče jako památky UNESCO (starosta **Mgr. Roman Fabeš**, místostarostka **Hana Müllerová**) a představení projektu Trasa UNESCO v ČR (**Ing. arch. Marie Tomíšková**, ÚÚR). Hlavním tématem bloku bylo nastínění problémů, které přineslo lokalitám vyhlášení památkou UNESCO. Zmíněn byl především masivní nárůst turistů, dále zvýšené nároky na infrastrukturu, krátkodobá turistika a počáteční nedůvěra místních obyvatel. V prů-

běhu diskuse byl vyzdvížen význam vzdělávacích institucí a kulturních akcí pro atraktivitu lokality a nutnost přesvědčit obyvatele města, že vyhlášení lokalitou UNESCO je přínosem (především realizací konkrétních projektů). Příspěvek **Ing. arch. Tomíškové** pak nastínil možnosti komplexní podpory změny trendů turistiky z krátkodobé (hodinové) na turistiku několikadenní, která by využívala lokalitu UNESCO jako základnu pro výjezd do okolních lokalit a přinášela tak větší využívání služeb cestovního ruchu. Základem projektu „Trasa UNESCO v ČR“ je myšlenka tematického spojení památek UNESCO a dalších památek podél trasy tak, aby byly společně prezentovány, měly společné marketingové strategie a ucelenou nabídku aktivit a služeb. Rozptýlením návštěvníků do více lokalit lze zároveň vhodně snížit nadměrnou turistickou zátěž, kterou většinou pocítují právě lokality UNESCO (viz <http://www.uur.cz/default.asp?ID=2195>).

První případovou studii byla „Tvorba produktů a marketing Trasy UNESCO“. Workshopu se zúčastnili také zástupci dalších lokalit UNESCO (Třebíč, Olomouc, Žďár nad Sázavou atd.) a nad tímto tématem se rozvinula živá diskuse. Obecně lze říci, že Produkt se skládá z nosného prvku (památky UNESCO), ostatních kulturních památek, přírodních a krajinných hodnot, rekreačních aktivit, infrastruktury

cestovního ruchu a kulturních a společenských akcí. Jedním z vyzdvihovaných bodů byla především kvalita pobytu, autentičnost zážitků a jedinečnost místa. Hlavní část diskuse se však zaměřila na problematiku udržení turistů v lokalitě (zisk je ovlivněn především délkou pobytu v místě). Zmíněny byly několikadenní zvýhodněné vstupenky, aktivity pro rodiny s dětmi, variabilní turistické balíčky zahrnující doprovodný program, kterým se jednotlivé lokality zapíší do paměti návštěvníků (jedinečné zážitky), napojení na zahraniční trasy UNESCO a také kongresová turistika. Spolu s životním prostředím byla za klíčový určující faktor atraktivity města označena jeho kulturní vybavenost. Zajištění kulturních aktivit by proto mělo být součástí integrovaného přístupu k plánování a regeneraci měst.

Důležitým tématem je také kvalita poskytovaných služeb, ubytování a především propagace destinací. Nejúčinnější je přitom společná propagace lokalit se společnými atributy. Pro propagaci lokality je důležité se zaměřit na kvalitní informace (aktuální, správné překlady), které turisté dostanou včas, tedy před plánováním cesty. Nejčastějším problémem je dostupnost informací o lokalitě (včetně ubytování apod.) až na místě. Jako jedno z možných řešení byla zmíněna tvorba webových stránek města a jeho širšího okolí, které by měly být vhod-

ně propojeny se stránkami kvalitních hotelů a restaurací, sportovních areálů a dalšími stránkami propagujícími aktivity, kterým je možné se v lokalitě věnovat. Významným problémem je také sezónnost cestovního ruchu, která může způsobit i zavírání např. některých restaurací mimo sezónu, případně i jejich úplné zrušení. Možnosti řešení tohoto problému se pohybují od prodloužení sezóny pomocí vhodně volených kulturních akcí, zvýhodnění nabídek mimo hlavní sezónu až po cílené vytváření nabídky pro období mimo sezónu, která může být směřována i na turisty zcela odlišného zaměření. Významným přínosem je pak rozložení turistické zátěže do delšího období a také posun od sezónních zaměstnání k celoročním.

Druhý blok workshopu byl zahájen vystoupením **Dr. Ing. Irene Wiese von Ofen**, bývalé předsedkyně IFHP (International Federation for Housing and Planning – Mezinárodní federace pro bydlení a plánování), které bylo zaměřeno na měnící se postavení lokalit UNESCO. Současné trendy se přiklánějí ke komplexnímu plánování lokalit zaměřenému nejen na ochranu kulturního dědictví, ale i na zlepšení životních podmínek obyvatel a vyvážený rozvoj oblasti. Vyhlášením lokalitou UNESCO se v daném místě výrazně zvyšuje cestovní ruch, což přináší do oblasti významný zdroj zisků ze služeb cestovního ruchu a zpravidla i nové investice do revitalizace území a infrastruktury, kterou využívají i místní obyvatelé. Klíčovými faktory, které tvoří úspěšnou lokalitu, jsou nejen samotné lokality UNESCO, ale také ubytování, gastronomie, kulturní události a dopravní dostupnost lokality.

Hlavním těžištěm příspěvku bylo především představení projektu „European Route of Brick Gothic“, společného projektu 22 měst a dalších partnerů realizovaného pod iniciativou EU INTERREG III B. Cílem projektu je zřízení tematicky založené cesty, která se soustředí na prezentaci dědictví cihlové gotické architektury ve městech poblíž Baltského moře. Zároveň však je zdůrazňována jedinečnost každé lokality (v sedmi zemích); kulturní odlišnost života a jednotlivé lokality jsou

prezentovány různými typy aktivních zážitků tak, aby byly turisty snadno odlišitelné a zapamatovatelné. Tematická cesta sice staví na jednom tématu, ale spojuje dohromady různé aspekty. Projekt má společný management, společnou propagaci lokalit a společně hledá cílovou skupinu turistů.

Tento blok dále pokračoval vystoupením **PhDr. Josefa Štulce** (Národní památkový ústav Praha) na téma „Ochrana památek a cestovní ruch“, který zdůraznil nutnost zachování památek ve veřejném zájmu. Příspěvek byl zaměřený na urbanistickou ochranu památek vyhlášením památkových zón, městských a vesnických památkových rezervací a dále na problémy vyplývající z adaptace památek na zařízení cestovního ruchu (např. hotely ze zámků a paláců), a neúnosně vysoké návštěvnosti, která snižuje kvalitu místa a často vede k potlačování jeho jedinečnosti.

Druhá případová studie „Památky a rozvoj cestovního ruchu – Panský dvůr Telč“ byla zahájena představením urbanistických studií, které si město nechalo pro areál Panského dvora zpracovat. Řešený prostor, vymezený areálem bývalého Panského dvora, je v současné době využíván pouze zčásti. Účastníci workshopu měli možnost se s tímto areálem seznámit při exkurzi. Požadavek na nové využití areálu je vsoučasné době tématem vysoce aktuálním, uplatňuje se zde princip opětovného využití brownfields a omezení neodůvodněného rozrůstání města do volné krajiny. U nevyužitých a chátrajících objektů, které jsou památkově chráněné, by měly být navrženy nové funkce, u ostatních objektů pravděpodobně dojde k jejich odstranění. Cílem by mělo být vytvoření plnohodnotného městského interiéru, doplněného přírodními kompozičními prvky.

Panský dvůr v Telči je jedinečné a značně rozlehlé území, které svou polohou a velikostí představuje výzvu pro několik generací politiků, projektantů a architektů. Závěry, které účastníci workshopu přijali, doporučují plánovat rozvoj Panského dvora postupně tak, aby přijatá řešení co nejšetřněji determinovala možnosti dalšího rozvoje v budoucnosti. Zároveň by bylo vhodné, aby si město Telč (jako vlastník areálu) ponechalo kontrolu nad

Městská památková rezervace Telč byla zapsána na Seznam Světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO dne 13. prosince 1992

rozvojem projektu po celou dobu jeho trvání; tento způsob považovali účastníci workshopu za záruku dosažení maximálního veřejného prospěchu z projektu. Zdůrazněno bylo především doporučení, aby funkční využití Panského dvora bylo smíšené a variabilní, zaměřené nejenom na cestovní ruch, ale také na doplnění těch funkcí, které ve městě chybí (zařízení pro sport, ubytování, kongresové a školící centrum, drobná řemesla, kulturní zařízení, maloobchod a bydlení). Při rozvoji Panského dvora by měl být velký důraz kladen na komplexnost urbanistického řešení areálu, na kvalitu nově vznikající architektury, ochranu kulturních památek, a na vztah řešeného území k okolní krajině, včetně uchování a rozvoje zeleně přímo v areálu.

Účastníci workshopu si odnesli řadu cenných poznatků, měli možnost vyslechnout názory svých kolegů ke konkrétním problémům a odjížděli s nesmazatelnou vzpomínkou na pohádkově zasněženou Telč.

*Ing. Eva Fialová
Odbor územního plánování MMR*